Talqılaw: Bul izertlew nátiyjeleri baslawısh mektep oqıwshıları ushın ekologiyalıq tálimde qızıqlı hám ámeliy jantasıwlardı birlestiriw zárúrligin aytıp òtedi. Izertlew bir neshe tiykarǵı strategiyalardı aytıp òtedi hám ekologiyalıq tálim nátiyjeliligin asırıw ushın jetilistiriw baǵdarların belgileydi.

Nátiyjeler sonı kórsetedi, ámeliy shınıǵıwlar oqıwshılardıń aktivligi hám túsinigin sezilerli dárejede asıradı. Terek egiw, qayta islew joybarları hám tábiyatta seyil etiw sıyaqlı ilajlar átirap-ortalıq túsiniklerin jas oqıwshılar ushın anıq hám óz-ara baylanıslı etedi. Bul ilajlar tájiriybe úyreniw teoriyası, bul bilim tuwrıdan-tuwrı tájiriybe arqalı qurıladı dep aytıp òtedi. Oqıwshılardı haqıyqıy ekologiyalıq háreketlerge tartıw arqalı oqıtıwshılar tema menen tereńirek baylanıstı rawajlandırıwı hám uzaq múddetli minez-qulıq ózgerislerin xoshametlewi múmkin.

Multimedia dereklerinen paydalanıw, ásirese, quramalı ekologiyalıq temalardı balalar ushın qolaylı hám qızıqlı qılıwda nátiyjeli ekenligi anıqlandı. Animaciyalar oqıwshılardıń qıyalların óz ishine aladı hám abstrakt túsiniklerdi ápiwayılastırıwı múmkin. Bul jantasıw multimedia táliminiń kognitiv teoriyasına sáykes keledi, bul awızsha hám vizual maǵlıwmatlardı birlestiriw, túsiniw hám saqlawdı kúsheytedi.

Mashqalalardı sheshıw:

Izertlew nátiyjeli ekologiyalıq tálimdi jetkizip beriwde bir neshe mashqalalardı, sonday-aq resurslardıń sheklew, oqıw programmaların sheklew hám oqıtıwshılardı tayarlawǵa bolǵan mútajlikti anıqladı. Bul mashqalalardı sheshiw ekologiyalıq tálim programmaların tabıslı ámelge asırıw ushın júdá zárúrli bolıp tabıladı.

- Resurs sheklewleri: mektepler tálim quralları hám materiallarınan jaqsıraq paydalanıwı kerek. Buǵan finanslıq támiynlewdi kóbeytiw, átirap-ortalıqtı qorǵaw shólkemleri menen sheriklik qılıw hám ashıq kirisiw dáreklerin rawajlandırıw arqalı erisiw múmkin edi.

- Oqıw programması sheklewleri: oqıtıwshılarǵa keń qamtılǵan ekologiyalıq tálimdi kirgiziw ushın oqıw programması sheńberindegi maslasıwshańlıq zárúr.

- Oqıtıwshılardı tayarlaw: kásiplik rawajlanıw múmkinshilikleri oqıtıwshılardı ekologiyalıq temalardı nátiyjeli oqıtıw ushın zárúr bolǵan bilim hám kónlikpeler menen támiyinlew ushın júdá zárúrli bolıp tabıladı. Oqıw programmaları strukturalıq bilimlerge de, innovaciyalıq pedagogikalıq strategiyalarǵa da itibar qaratıwı kerek.

Keleshektegi izertlewler hár qıylı ekologiyalıq tálim strategiyalarınıń oqıwshılardıń bilimleri, qatnasları hám minez-qulıqlarına uzaq múddetli tásirin úyreniwi kerek. Bunday izertlewler waqıt ótiwi menen hár qıylı jantasıwlardıń nátiyjeliligi haqqında qımbatlı túsiniklerdi beriwi múmkin. Bunnan tısqarı, izertlewler kóbirek pánler ara úyreniw tájiriybesin jaratıw ushın ekologiyalıq tálimdi geografiya jáne social izertlewler sıyaqlı basqa pánler menen birlestiriwdiń potencial abzallıqların úyreniwi múmkin.

Juwmaq: Baslawısh mektep oqıwshıları ushın ekologiyalıq tálim ekologiyalıq juwapkershilikli áwladtı qaliplestiriw ushın júdá zárúrli bolıp tabıladı. Bul izertlew ámeliy iskerlik, multimedia resursları hám ekologiyalıq tálimdi kúsheytiwde jámiyetshilikti tartıwdıń zárúrligini aytıp òtedi. Resurslar, oqıw programmalarınıń maslasıwshańlıǵı hám oqıtıwshılardı tayarlaw menen baylanıslı mashqalalardı sheshiw bul programmalardıń tabısı ushın júdá zárúrli bolıp tabıladı. Bul strategiyalardı ámelge asırıw arqalı oqıtıwshılar tábiyiy dúnyanı tereń ańǵarıw hám qádirlewge járdem beretuǵın dinamikalıq hám qızıqlı oqıw ortalıǵın jaratıwı múmkin.

Ádebiyatlar

1. Yusubxonovna S.S. Ekologik ta'lim va tarbiyaning nazariy va metodik asoslarini takomillashtirish. Journal of new century innovations, 16(1), 2022. 16-19.

2. Kamoliddin o'g'li, I. J. Ekologik ta'lim-tarbiya. Scientific Impulse, 1(6), 2023. 165-169.

3. Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 27-maydagi 434-son qarori.

REZYUME. Ushbu tadqiqot boshlang'ich sinflarda samarali ekologik ta'lim uchun zarur bo'lgan mazmun va pedagogik strategiyalarni o'rganadi. So'rovlar va sinflardagi kuzatuvlar orqali joriy amaliyot va muammolarni tahlil qilib, tadqiqotchilar o'quvchilar uchun muhim bo'lgan bioxilma-xillik, ekotizimlar, qayta ishlash, iqlim o'zgarishi kabi asosiy mavzularni aniqlaydi. Interfaol o'quv dasturi boshlang'ich sinf o'quvchilarida atrof-muhitga oid tushuncha va mas'uliyatli xatti-harakatlarni rivojlantirish uchun juda muhimdir.

РЕЗЮМЕ. В этом исследовании исследуются содержание и педагогические стратегии, необходимые для эффективного экологического образования в начальных школах.В исследовании делается вывод о том, что всесторонняя интерактивная учебная программа имеет жизненно важное значение для воспитания экологической осведомленности и ответственного поведения у детей младшего школьного возраста.

SUMMARY. This study investigates the content and pedagogical strategies essential for effective environmental education in primary schools. By analyzing current practices and challenges through surveys, classroom observations, the research identifies key topics such as biodiversity, ecosystems, recycling, climate change as crucial for young learners. The study concludes that a well-rounded, interactive curriculum is vital for fostering environmental awareness and responsible behavior in primary school pupils.

FILOLOG STUDENTLERDIŃ LINGVOMETODIKALÍQ KOMPETENCIYASÍ HÁM MASHQALALARDÍŃ TALQÍLANÍWÍ

G.Bekimbetova – *pedagogika ilimleri boyınsha filosofiya doktorı, docent*

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı

Tayanch so'zlar: filologiya, lingvometod, etnografiya, lingvokulturologiya, stilistika, grammatika.

Ключевые слова: филология, лингвометодика, этнография, лингвокультурология, стилистика, грамматика.

Key words: philology, linguometrics, ethnography, linguoculturology, stylistics, grammar.

Respublikamızda sońǵı jıllarda joqarı bilimlendiriwdiń sapasın arttırıw, bolajaq filolog-oqıtıwshılardıń kásiplik-pedagogikalıq tayarlıǵın, oqıw-tárbiya iskerligin jetilistiriw, oqıtıwdıń nátiyjeliligin arttırıwdıń usılların kúsheytiw, bilimlendiriwdiń hárbir basqıshınıń maqsetin anıq belgilew, bilimlerdi imkan dárejesinde tolıq iyelewdiń mexanizmlerin islep shıǵıwdıń tiykarları engizilmekte. Bilimlendiriw tarawınıń aldında "...mekteplerde tálim sapasın arttırıw, pedagog-kadrlardıń bilim hám tájiriybesin xalıqaralıq dárejege alıp shıǵıw, joqarı oqıw orınlarınıń QS hám THE xalıqaralıq reytinglerge kiriwi ushın maqsetli baǵdarlamanı islep shıǵıw" [1:5] tiykarǵı hám jetekshi wazıypalar etip belgilengen. Sonday-aq, joqarı klaslarda berilip atırǵan tálim-tárbiyanıń sapası, muǵallimlerdiń bilimin hám sheberligin talap dárejesinde dewge bolmaydı.

Respublikamızda keyingi jıllarda N.Bekniyazova, M.Ernazarova, G.Jumasheva, A.Najimova, A.Naurızbayeva, A.Yembergenova, Q.Yusupovlar tárepinen qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw metodikası boyınsha ilimiy-izertlew jumısları alıp barıldı [2:68].

Biz jumısımızdı izertlew barısımızda filolog-studentlerdiń lingvometodikalıq kompetenciyasın jetilistiriw boyınsha úyreniw jumısların alıp barıw waqtında mına nárseler anıqlandı:

1) JOO tálim baǵdarları ushın ajıratılǵan oqıw saatlarınıń kólemin kórip shıǵamız. Bolajaq filolog-oqıtıwshılardı tayarlawǵa baǵdarlaw ushın Qaraqalpaq mámleketlik universitetinde 60230100 – Filologiya hám tillerdi oqıtıw (qaraqalpaq tili) bakalavr tálim baǵdarı oqıw jobasına tek "Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw

metodikası” páni kirgizilgen. Ulıwma 4 jıl dawamında kurs ushın oqıw jobada ulıwma 7200 (sonnan 3120 auditoriya saatı) saat berilgen bolsa, bul pán ushın 240 (sonnan 120 auditoriya saatı) saat ajıratılǵan, bul ulıwma saat sanınıń 3,3% (sonnan auditoriya saatınıń 3,8%) quraydı.

Nókis mámleketlik pedagogika institutında filolog-studentlerdiń lingvometodikalıq kompetenciyasın jetilistiriwdiń pedagogikalıq múmkinshiliklerin úyrengenimizde, bolajaq filolog-oqıtıwshılardı tayarlawǵa baǵdarlaw ushın 5111300 – Ana tili hám ádebiyatı (Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı) bakalavr tálim baǵdarı oqıw jobasına “Qaraqalpaq tilin oqıtıw metodikası”, “Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw metodikası”, “Qaraqalpaq tilin basqa tillerde oqıtılatuǵın mekteplerde oqıtıw”, “Qaraqalpaq tili hám adebiyatın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar” hám “Ulıwma bilim beretuǵın mekteplerde kórkem ádebiyatqa baylanıslı dóretiwshilikti úyretiw máseleleri” pánleri kirgizilgen. Ulıwma 4 jıl dawamında kurs ushın oqıw jobada ulıwma 7200 (sonnan 3120 auditoriya saatı) saat berilgen bolsa, bul pánler ushın 900 (sonnan 370 auditoriya saatı) saat ajıratılǵan, bul ulıwma saat sanınıń 12,5% (sonnan auditoriya saatınıń 11, 8%) quraydı.

Nawayı mámleketlik pedagogika institutında filolog-studentlerdiń lingvometodikalıq kompetenciyasın jetilistiriwdiń pedagogikalıq múmkinshiliklerin úyrengenimizde, bolajaq filolog-oqıtıwshılardı tayarlawǵa baǵdarlaw ushın 6011500 – Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı bakalavr tálim baǵdarı oqıw jobasına “Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw metodikası”, “Qaraqalpaq tilin basqa tillerde oqıtılatuǵın mekteplerde oqıtıw” hám “Qaraqalpaq tilin oqıtıwda innovaciyalıq usıllar” pánleri kirgizilgen. Ulıwma 4 jıl dawamında kurs ushın oqıw jobada ulıwma 7200 (sonnan 3030 auditoriya saatı) saat berilgen bolsa, bul pánler ushın 420 (sonnan 210 auditoriya saatı) saat ajıratılǵan, bul ulıwma saat sanınıń 5,8% (sonnan auditoriya saatınıń 6,9%) quraydı.

Bul álbette, kórsetilgen joqarı oqıw orınlarında bolajaq filolog-oqıtıwshılardı tayarlawǵa, olardıń lingvometodikalıq kompetenciyasın jetilistiriwge ajıratılǵan metodikalıq pánler ushın saatlar sanınıń muǵdarı júdá az ekenligin kórsetedi.

2) Joqarı oqıw orınları studentleri ushın “Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw metodikası” baǵdarındaǵı pánlerden berilgen bilim, kónlikpe, tájiriybe Sizdi qanaatlandıra ma?” degen sorawǵa studentler tómendegishe juwap berdi: 1-keste

“Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw metodikası” baǵdarın-daǵı pánlerden beril-gen bilim, kónlikpe, tájiriybe Sizdi qanaat-landıra ma?	QMU		NMPI		Nawayı MPI	
	awa	yaq	awa	yaq	awa	yaq
	43,0	57,0	49,3	50,7	46,6	53,4

Soraw nátiyjeleri QMU studentleri tárepinen (57,0%) “qanaatlandırarsız”, NMPI studentleri (50,7%) NawayıMPI (53,4%) “qanaatlandırarsız” nátiyjeni kórsetti. Usı sorawdıń dawamı sıpatında berilgen “Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw metodikası baǵdarındaǵı pánlerdi ele de kóbirek oqıtıw kerek dep esaplaysız ba?” degen sorawǵa studentler tómendegishe juwap berdi: 2-keste

Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw metodikası baǵdarın-daǵı pánlerdi ele de kóbirek oqıtıw kerek dep esaplaysız ba?	QMU		NMPI		Nawayı MPI	
	awa	yaq	awa	yaq	awa	yaq
	68,2	31,8	89,8	10,2	93,3	6,7

Kórsetilgen juwaplarǵa qaraytuǵın bolsaq, studentlerdiń kópshilik bólegi metodika pániniń oqıtılıwı tárepdarı ekenligin kórsetti.

3) Ámeliyat waqtında “Mektepte sabaq ótiw waqtında qanday qıyınshılıqlar bar?” degen sorawǵa studentler tómendegishe juwap berdi: 3-keste

№	Mektepte sabaq ótiw waqtında qanday qıyınshılıqlar bar?	Hádden tıs hújjetlestiriw isleri	Oqıwshılardıń tártipsiz ekenligi	Zamanagóy texnikanıń jetispewshiligi	Albırawshılıq	Mektep muǵallimleriniń jıllı qabıl etpewi	Taza sabaqlıqlar menen sabaq ótiw	Jámi	Qıyınshılıq joq
1	QMU	19,6	40,1	19,6	3,7	4,6	0	87,8	12,2
2	NMPI	0	46,8	2,5	8,8	2,5	13,9	74,6	25,4
3	Nawayı MPI	6,6	66,6	0	13,3	0	0	86,7	13,3

Kórip ótkenimizdey, studentler kóbirek mektep oqıwshıları menen islesiwde qıyınshılıqlarǵa dus kelgenin kóriwimizge boladı. Bul ushın olarǵa oqıw jobada “Ámeliy psixologiya”, “Pedagogikalıq sheberlik”, “Pedagogikalıq konfliktologiya” pánlerin kirgiziw arqalı sabaq waqtında tárbiyası awır balalar menen qalay islesiw kerek ekenligin, balalar psixologiyasın úyreniw zárúrligin úyretiwimiz kerek.

4) Anketada “Joqarı oqıw orınları studentleri ushın jazıwdı úyretiw (durıs jazıw, diktant, bayan, shıǵarma jazıw) kónlikpeleri Sizge úyretildi me? Bul boyınsha ótilgen sabaqlar Sizdi qanaatlandıra ma?” degen sorawǵa studentler tómendegishe juwap berdi: 4-keste

Soraw	QMU		NMPI		Nawayı MPI	
Joqarı oqıw orınları studentleri ushın ja-zıwdı úyretiw (durıs jazıw, diktant, bayan, shıǵarma jazıw) kón-likpeleri Sizge úyre-tildi me? Bul boyınsha ótilgen sabaqlar Sizdi qanaatlandıra ma?	awa	yaq	awa	yaq	awa	yaq
	38,3	61,7	54,4	45,6	40	60

Soraw nátiyjeleri QMU studentleri tárepinen “qanaatlandırarlı” nátiyjeni (38,3%) kórsetken bolsa, NMPI studentleri “qanaatlandırarlı” nátiyjeni (54,4%), Nawayı MPI “qanaatlandırarlı” nátiyjeni (40%) kórsetti.

5) Sonday-aq, “Siz ózińizdi qaraqalpaq tilinde qátesiz jaza alaman dep esaplaysız ba?” degen soraw berilgende soraw nátiyjeleri tómendegishe boldı: 5-keste

Soraw	QMU		NMPI		Nawayı MPI	
“Siz ózińizdi qaraqalpaq tilinde qátesiz jaza alaman dep esaplaysız ba?”	Awa	Yaq	Awa	Yaq	Awa	Yaq
	43,0	57,0	30,4	69,6	40,0	60,0

QMU studentleri eń tómengi qáteler sanı 4, joqarı qáteler sanı 23 bolǵan bolsa, NMPI studentleri eń tómengi qáteler sanı 6, joqarı qáteler sanı 25 boldı, Nawayı studentleri eń tómengi qáteler sanı 9, joqarı qáteler sanı 18 bolǵan bolsa, Shımbay filialı eń tómengi qáteler sanı 5, joqarı qáteler sanı 23 boldı. Orta esapta QMU studentleri qáteler sanı 9, NMPI studentleri qáteler sanı 8, NawayıMPI studentleri qáteler sanı 8, Shımbay filial studentleri qáteler sanı 7 boldı.

6) Sóylew kompetenciyanı tekseriw maqsetinde studentlerdiń sózlik baylıǵın, sóylew sheberligin tekseriw maqsetinde “Televidenieden tikkeley efirden shıǵıwǵa tayarsız ba, erkin sóyley alasız ba?” degen soraw berilgende soraw nátiyjeleri tómendegishe boldı: 7-keste

Soraw	QMU		NMPI		Nawayı MPI	
“Televidenieden tikkeley efirden shıǵıw-ǵa tayarsız ba, erkin sóyley alasız ba?”	Awa	Yaq	Awa	Yaq	Awa	Yaq
	41,2	58,8	30,4	69,6	66,6	33,4

7) Sonday-aq, oqıtıwshılıq kásibin iyelewde házirgi ótilip atırǵan pánlerde “Teoriya” yamasa “Ámeliy” tárepleriniń qaysısı Siz ushın áhmiyetli degen soraw berilgende nátiyje tómendegishe boldı: 8-keste

Sizińshe, joqarı oqıw orınları studentleriniń qaysı tayarlıǵın jetilistiriw talap etiledi? a) teoriya; b) ámeliy	QMU			NMPI			NawayıMPI		
	Teoriya	Ámeliy	Ekewi de kerek	Teoriya	Ámeliy	Ekewi de kerek	Teoriya	Ámeliy	Ekewi de kerek
	27,1	63,5	9,3	8,8	82,2	8,8	13,3	73,4	13,3

Izertlew nátiyjeleri tiykarında tómendegi *usınıslar* islep shıǵıldı:

1) joqarı oqıw orınlarınıń filologiya bakalavriat tálim baǵdarları ushın kiriw imtixanlarınan test sınawın biykar etip, ornına milliy sertifikatqa iye bolǵan abiturientlerdi qabıllawdı engiziw;

2) joqarı oqıw orınlarınıń filologiya bakalavriat tálim baǵdarlarınıń oqıw jobasındaǵı pánler kompleksine tiyisli ózgerisler kirgiziliwi kerek: “Ámeliy psixologiya”, “Pedagogikalıq sheberlik”, “Pedagogikalıq konfliktologiya”, “Inklyuziv tálim”, “Aktyorlıq sheberlik”, “Multimedia texnologiyaları”, “Grafikalıq dizayn”, “Etnografiya”, “Lingvokulturologiya”, “Stilistika”, “Sóylew mádeniyatı”, “Orfografiya hám punktuaciya máseleleri”, “Kitap oqıw mádeniyatı hám kórkem oqıw”, “Diskurs hám tekst analizi”, “Sóz baylıǵın asırıw”, “Awızeki sóylew ámeliyatı”, “Mámleketlik tilde is júrgiziw hám monitoring”, “Tekst lingvistikası” hám t.b.

3) JOOda ana tili tálim mazmunın hám filolog-studentlerdiń kompetenciyasın jetilistiriwde “Ana tili hám ádebiyatın oqıtıw metodikası” kafedrasın dúziw, qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw metodikası sabaqlarında bolajaq filolog-oqıtıwshılardı tayarlawǵa arnalǵan oqıw ádebiyatların nátiyjeli paydalanıwǵa itibar berilgen halda, óz aldına oqıw qollanba hám elektron sabaqlıq támiynatın jaratıw.

4) Filolog-studentlerdiń kompetenciyasın jetilistiriwde jetekshi rol atqaratuǵın multimedialı videorolikler kontentin jaratıwshı videostudiyalardı keńeytiw.

5) Ulıwma orta bilim beriw mekteplerindegi jańa áwlad sabaqlıqlarına milliylikti sáwlelendiriwshi qaraqalpaq xalıq úrp-ádetlerin, awızeki dóretiwshilik úlgilerin kirgiziw.

Ádebiyatlar

1. Бекниязова Н.И. Таълим қорақалпоқ тилида олиб бориладиган мактабларнинг бошланғич синфларида ўқувчилар сўз бойлигини ошириш (предмет белгисини билдирган сўзлар мисолида): Пед. фан. номз.… дисс. –Тошкент: 1998. 134-б.
2. Жумашева Г. Икки тиллилик шароитида қорақалпоқ тилида сўзлашиш кўникмаларини шакллантириш (таълим рус тилида олиб бориладиган мактабгача таълим ташкилотларида ва умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларида). Пед. фан. докт. дисс. автореф. – Нукус: 2021. 68-б.
3. Нажимова А.Д. Она тили дарсларида ўқувчиларнинг нутқини ўстиришга хизмат қилувчи машқлар тизими (таълим қорақалпоқ ва ўзбек тилларида олиб бориладиган бошланғич синфлар мисолида): Пед.фан.(PhD). док… дисс. автореф. –Нукус: 2022. 54-б.
4. Наурызбаева А.С. Методика обучения конструированию предложении на уроках каракалпакского языка в начальных классах школ с русским языком обучения: Автореф. дис… канд. пед. наук. – Т.: 2002.
5. Yembergenova A.A. Boshlang‘ich sinf ona tili darslarida o‘quvchilarning imloviy savodxonligini takomillashtirish metodikasi (ta’lim qoraqalpoq tilida olib boriladigan maktablar misolida): Ped.fan.(PhD). dokt.… diss. avtoref. -Nukus: 2023. 52-б.
6. Эрназарова М.С. Таълим қорақалпоқ тилида олиб бориладиган мактабларнинг 2-синфларида ўзбек тилини ўқитиш методикаси: Пед. фан. номз... дисс. автореф. – Тошкент: 1999. 22-б.
7. Seytkasimov D.B. Filolog-talabalarning lingvistik kompetensiyasini takomillashtirish metodikasi. PedagogikA fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi Avtoreferati. –Nukus: 2023, 70-b.

REZYUME. Ushbu maqolada OTM filolog talabalarining lingvometodik kompetentsiyalari tahlil qilindi. Maqolada filolog talabalarning lingvometodik kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan muammolar tahlil qilingan. Mavzuga doir taklif va tavsiyalar berilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье был проведен анализ лингвометодических компетенций студентов-филологов вузов. В статье проанализированы проблемы, направленные на развитие лингвометодической компетентности студентов-филологов. Даны предложения и рекомендации по теме.

SUMMARY. This article analyzes the linguistic and methodological competencies of university philology students. The article analyzes the problems aimed at the development of linguistic and methodological competence of students of philology. Suggestions and recommendations on the topic are given.

TEXNOLOGIYA SABAQLARÍNDA OQÍWSHÍLARDÍŃ ROBOTOTEXNIKA BOYÍNSHA BILIM HÁM KÓNLIKPELERIN RAWAJLANDÍRÍW TENDENCIYALARÍ

J.O.Baltabaev – *pedagogika ilimleri boyınsha filosofiya doktorı*
T.J.Shamuratova – *docent*
M.K.Kamilova – *úlken oqıtıwshı*
Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı

Tayanch so‘zlar: STEAM ta’limi, robototexnika, fanlar integratsiyasi, texnik ijodkorlik, loyihalash, FIRST Robotics Competition, LEGO Mindstorms platformasi.

Ключевые слова: образование STEAM, робототехника, интеграция предметов, техническое творчество, проектирование, FIRST Robotics Competition, платформа LEGO Mindstorms.

Key words: STEAM education, robotics, object integration, technical creativity, design, FIRST Robotics Competition, LEGO Mindstorms platform.

Ózbekstan Respublikası xalıq bilimlendiriw sistemasında texnologiya pánin oqıtıwdı rawajlandırıw koncepciyası Ózbekstan Respublikasınıń 2035-jılǵa shekem rawajlanıw Strategiyasınıń koncepciyası, Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 2019-jıl 29-apreldegi PF-5712-sanlı Pármanı tiykarında qabıl etilgen “Ózbekstan Respublikası Xalıq bilimlendiriw sistemasın 2030-jılǵa shekem rawajlandırıw koncepciyasi”, 2025-jılǵa shekem Ózbekstan sanaatınıń rawajlanıwı koncepciyası hám de Ózbekstan Respublikası Prezidenti Sh.Mirziyoevtıń 2020-jıl 24-yanvarda “Oliy majlis”ke murajatnama xatında belgilengen wazıypalar atqarılıwı tiykarında islep shıǵılǵan. Koncepciyada xalıq bilimlendiriw sistemasında texnologiya pánin oqıtıwdı rawajlandırıwdıń tiykarǵı tendenciyaların belgilep beredi.

“Texnologiya” pániniń tiykarǵı maqseti jámiyet rawajlanıwınıń informaciyalıq-texnologiyalıq basqıshında oqıwshılardı turmısta úlken áhmiyetke iye bolǵan dóretiwshilik iskerligine tayarlawdan ibarat. Bul, atap aytqanda, "Texnologiya" páni arqalı oqıwshılarda dóretiwshilik qábileti rawajlanǵan, tez pát penen ósip baratırǵan zaman talabı tiykarında aktiv háreket ete alatuǵın hám tez beyimlese alatuǵın shaxs qábiletlerin qáliplestiriwdi názerde tutadı.